

Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш

авыл жирлеге Советы өченче чакырылыш утырыши

каары

“01” апрель 2019 ел

№109

Баландыш авылы

**Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш
авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль норматив-
хокукий актларының үзгәрешләренә мониторинг үткәрү
Нигезләмәсен раслау турында**

Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге жирле үзидарә органнары тарафыннан кабул ителгән муниципаль норматив-хокукий актларның үзгәрешләренә мониторинг үткәрү буенча Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге жирле үзидарә органнары эшен камилләштерү максатыннан, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге Советы каар бирде:

1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль норматив-хокукий актларының үзгәрешләренә мониторинг үткәрү Нигезләмәсен расларга.

2. Башкарма комитет секретаре Газизуллина Дания Ивановна Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан курсәтелгән Нигезләмәнен үтәлеше өчен жаваплы зат итеп билгеләргә һәм аңа әлеге каарның 1 пункты белән расланган Нигезләмәгә таянып эш итәргә, жаваплы билгеләнгән затның вазыйфаи курсәтмәләренә тиешле үзгәрешләр кертергә.

3. Элеге каарны Татарстан Республикасы Теләче муниципаль района Баландыш авыл жирлеге Уставы белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарырга.

Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
Баландыш авыл жирлеге Башлыгы

Мөхәмәтшин

P.M.Мөхәмәтшин

Татарстан Республикасы Теләче

муниципаль районы Баландыш авыл
җирлеге Советының 2019 елның «01» апреле 109 санлы
карапы белән расланды

Нигезләмә

**Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл
җирлеге үзидарә органнарында муниципаль норматив-хокукий
актларына үзгәрешләргә мониторинг үткәрү туринда**

1. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Баландыш авыл җирлеге үзидарә органнарында муниципаль норматив-хокукий актларына үзгәрешләргә мониторинг (алга таба-мониторинг, муниципаль актлар, җирле үзидарә органнары) җирле үзидарә органнары тарафыннан, үз вәкаләтләре чикләрендә, муниципаль актларны кабул итүне (бастыруны), үзгәртүне яки көчен югалткан дип табуны (юкка чыгаруны) тәэммин итү өчен мәгълүматлар жыю, гомумиләштерү, анализлау һәм бәяләү буенча системалы, комплекслы һәм планлы эшчәнлек алыш баруны күздә тота.

2. Мониторинг җирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә.

3. Мониторинг үткәргендә җирле үзидарә органнары Теләче муниципаль районы Башкарма комитетының юридик бүлеге һәм җирле үзидарәнең башка органнары белән үзара ярдәмләшеп эшли.

4. Җирле үзидарә органнарында мониторинг үткәрү өчен жаваплы кешеләр билгеләнә.

5. Мониторинг үткәрүнен максатлары:

муниципаль актларны федераль һәм республика законнары белән тәңгәлләштерү максатыннан, муниципаль актларны кабул итү, үзгәртү яки көчен югалткан дип тану кирәклеген ачыклау;

муниципаль актларда коллизияләрне, каршылыкларны, кимчелекләрне, хокукий көйләүдә кабатлауны бетерү;
җирле үзидарә органнарының норматив-хокукий базасын системага салуны тәэммин итү;

муниципаль актларда ришвәтчелек факторларын ачыклау;
кирәгә калмаган (актуальлеген югалткан) яки практикада кулланылмый торган муниципаль актларны яки аларның аерым положиеләрен (нормаларын) ачыклау;
хокуклар куллануның нәтижәлелеген арттыру;

муниципаль актларны тормышка ашыруның нәтижәлелеген киметүче факторларны ачыклау;

жирле үзидарә органнарының тиешле бүлекчәләренә муниципаль актларны үтәүгә контроль булдыруга булышлык итү;

нормалар чыгару процессын камилләштерү буенча тәкъдимнәр эшләү.

6. Мониторинг федераль конституцион законнардагы, федераль законнардагы, Россия Федерациясенә закон актларындагы, Россия Федерациясе Хөкүмәте каарларындагы, башкарма хакимиятнән федераль органнары норматив-хокукый актларындагы, федераль дәрәҗәдәге башка норматив-хокукый актлардагы; Татарстан Республикасы законнарындагы һәм башка норматив-хокукый актларындагы; Татарстан Республикасы Төләче муниципаль районы Баландыш авыл жирлеге Уставындагы, муниципаль актлардагы үзгәрешләрне жыюны, гомумиләштерүне, анализлау һәм бәяләүне үз эченә ала.

7. Мониторинг үткәру өчен нигез булып:

федераль һәм республика законнары актларына үзгәрешләр керту;

хокукый көйләүнән аерым сферасында муниципаль актларны куллануга анализ ясав;

прокуратура органнары мәгълүматлары;

муниципаль актлардагы житешсезлекләр яки аларны камилләштерү кирәклеге турында массакүләм چаралар мәгълүматлары;

гражданнарын, юридик затларнын, шул исәптән ижтимагый, фәнни, хокук саклаучы һәм башка оешмаларнын, шәхси эшмәкәрләрнен, дәүләт хакимияте органнарынын, муниципаль берәмлекләрнән вәкаләтле органнары депутатларының муниципаль актларның камил булмавы турында мәрәҗәттәрләре:

шул исәптән Татарстан Республикасының муниципаль норматив-хокукый актлары регистрына кертелгән муниципаль актларга Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы үткәргән хокукый экспертиза нәтижәләре;

муниципаль актларның коррупциягә каршы торучанлыгына экспертиза (аны үткәргә вәкаләтле затлар тарафыннан билгеләнгән тәртиптә әзерләнгән) нәтижәләре;

жирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелүче конференцияләр, семинарлар, халык тыңлаулары, җәмәгатьчелек тикшерүләре һәм башка چараларның йомгаклау документлары.

II Мониторинг үткәру тәртибе

8. Жирле үзидарә органнары үз компетенциясенәнәгә мәсьәләләр буенча мониторингны әлеге Нигезләмәнен 4 пунктында күрсәтелгән жаваплы затлар белән берлектә үткәрә.

Мониторинг үткәру максатыннан эшче теркемнәр оешырга, кинәшмәләр, консультацияләр үткәрелергә, тиешле мәгълүматлар соратып алынырга, Татарстан Республикасының башка муниципаль берәмлекләре, Россия Федерациясе субъектлары тәжрибәсе өйрәнелергә, эшнең башка формалары кулланылырга мөмкин.

9. Мониторинг түбәндәге анализ үткәру юлы белән башкарыла:

әлеге Нигезләмәнен 6 пунктында күрсәтелгән актларга;

федераль, республика һәм муниципаль норматив-хокукий актларга ризасызылыш белдерү турындагы эшләр буенча суд актларына (суд практикасына), прокурор жавабы актларына.

10. Жирле үзидарә органнарының норматив базасына мониторинг, анализ үткәрү, шулай ук мониторинг нәтижәләре буенча башкарылган нормативлар билгеләү эше нәтижәләрен теркәү максатыннан, муниципаль берәмлекнең вәкаләтле органы тарафыннан жирле үзидарә органнарында муниципаль норматив-хокукий актлар реестрын оештыру һәм алып бару тәртибе турындагы карары нигезендә муниципаль норматив-хокукий актлар реестры кулланыла

11. Мониторинг үткәрү процессын оптимальләштерү максатыннан мәгълүмат системасының башка сервисләр кулланылырга мөмкин.

12. Муниципаль хокукий актларның кабул ителүен (бастырылуын), үзгәрүен тәэмин итәр яки көчен югалткан дип (юкка чыгарылуын) тану өчен мониторинг үткәргәндә, Нигезләмәнен 9 пунктында күрсәтелгән анализ белән беррәттән, муниципаль актларның практикада қулланышына түбәндәге критерийлар буенча бәя бирелә:

Кешенен, гражданның гарантияләнгән хокукларын, иреген һәм законлы мәнфәгатьләрен саклау;

муниципаль актлар кабул итү (бастыру) кирәклеген билгеләүче зуррак юридик көчкә ия норматив-хокукий актларның булуы;

муниципаль актлар бастырганда, жирле үзидарә органының үз компетенциясе чикләрен саклавы;

муниципаль актта коррупциоген факторларның булуы;

иҗтимагый мөнәсәбәтләрне хокукий көйләүнен тулылығы;

хокук нормалары коллизиясе;

юридик-техник характердагы хatalар булуы;

муниципаль актны кулланганда, аның положениеләренен мәгънәсен бозу;

муниципаль хокукий актны кулланганда законсыз яки нигезсез карарлар, гамәлләр (чара күрмәү);

норматив-хокукий актларны куллану практикасы булуы;

норматив-хокукий актларны куллануның бертәрле практикасы булмавы;

муниципаль актны аңлату мәсьәләләре буенча гаризалар булуы (аларның саны) һәм эчтәлеге;

муниципаль актлар белән көйләнгән мөнәсәбәтләр белән бәйле рәвештә гариза бирүчеләрнең таләпләрен канәтгатьләндөрү (кире кагу) турында законлы көченә көргөн суд актларының (аларның саны), һәм аларны кабул итүгә нигез булуы.

13. Федераль һәм республика законнарына мониторинг нәтижәсендә муниципаль актларда үзгәрешләргә сәбәпче булырдай үзгәрешләр ачыкланган очракта, жирле үзидарә органнары тарафыннан:

муниципаль актка үзгәрешләр керту турында, муниципаль актның көчен югалтуы, яна муниципаль акт кабул итү турында муниципаль актларның тиешле проектлары эшләнә;

муниципаль актларны зуррак юридик көчкә ия булган актларга яраклаштыру юнәлешендә башка чараптар күрелә.

14. Федераль һәм республика законнары актларына муниципаль актларга үзгәрешләр керту кирәклеген китереп чыгаручы үзгәрешләр кертелгән очракта, мониторинг федераль яки республика акты бастырылғаннан соң 30 көн эчендә үткәрелә.

Мониторинг үткәру өчен нигез булып гражданнарның, юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнен, дәүләт хакимиите органнарының, муниципаль берәмлекләрнен вәкаләтле органнары депутатларының мәрәҗәттәрә, шулай ук прокуратура мәгълүматлары, «Россия Федерациясе прокуратурасы турында» гы Федераль закон белән билгеләнгән срокта каралучы прокурор жавабы актларыннан тыш, мәрәҗәттә көргөннән соң мониторинг 30 көн эчендә үткәрелә. Мониторинг үткәрүнен нәтижәсе турында мәрәҗәттә итүчегә хәбәр ителә.

Ерак киләчектә көченә көрәчәк федераль һәм республика законнары актларында үзгәрешләр ачыкланганда, жирле үзидарә органнарының нормативлар эшләү планнарына тиешле корректировкалар керту турында тәкъдимнәр кертелә.

III. Мониторинг нәтижәләрен тормышка ашыру

15. Мониторинг нәтижәләре буенча муниципаль акт проектын эшләү һәм муниципаль актны кабул итү, әлеге Нигезләмәнен 14 пунктындагы өченче абзацта күрсәтелгән очрактан тыш, федераль һәм (яки) республика законнары актын үзгәртүдән соң, ике айдан да сонга калмыйча үткәрелә.

16. Мониторинг үткәргүгә жаваплы затлар мониторинг нәтижәләре турында ай саен, отчет аеннан соң килүче айның 5 числовыннан да сонга калмыйча жирле үзидарә органнары житәкчеләре алдында хисап тоталар.

16. 1. Мониторинг нәтижәләре турында хисапта (мәгълүматларда) күрсәтлергә тиеш:

мониторинг үткәру объекты турында мәгълүмат;

мониторинг үткәруне башкаручылар турында мәгълүмат;

мониторинг үткөрү вакыты турында мәгълүмат;

хокукий көйләү предметына кыскача характеристика, мониторинг үткөрү өчен нигезләр.

16.2. Мониторинг нәтижәләре турында хисапта (мәгълүматларда) булырга мөмкин:

ачыкланган хокукий көйләү проблемалары турында мәгълүмат;

муниципаль актларга үзгәрешләр керту hәm (яки) муниципаль актларның яңаларын кабул итү, юкка чыгару кирәклеге турында тәкъдимнәр;

мониторинг нәтижәләренә нигезләнгән, хокукий мәнәсәбәтләрнең тиешле сферасында хокукий көйләүне камилләштерүгә юнәлтелгән башка тәкъдимнәр.

17. Мониторинг нәтижәләре буенча яңадан кабул ителгән муниципаль актлар, законнар билгеләгән тәртиптә hәm срокта, Татарстан Республикасының муниципаль норматив-хокукий актлары регистрына керту өчен жибәрелә.

Мониторинг нәтижәләре буенча, әлеге регистрга керту өчен, анда булмавы ачыкланган муниципаль актлар жибәрелә.

18. Мониторинг нәтижәләре буенча нормативлар эшләүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләнергә мөмкин.

IV. Жаваплылык

19. Мониторинг үткөрү hәm хокук эшчәnlеге өчен жаваплы затлар мониторинг оештыру, шулай ук муниципаль актларны хокукий көйләүнең жирле үзидарә органнары карамагындагы тиешле сферасында федераль hәm республика законнары белән вакытында тәңгәлләштерү өчен персональ (шул исәптән дисциплинар) жаваплылык тота.

20. Мониторинг нәтижәләре буенча негатив нәтижәләргә китергән, шул исәптән гражданнарга, юридик затларга, жәмғытькә hәm дәүләткә зиян салган гамәлләр (чара күрмәү) өчен, законнар буенча жирле үзидарә органнары житәкчеләре жавап тота.